

צֵר הַרְעָם - לִמְהוֹן?

א. מסכת שבת דף קה עמוד ב'ogi, רבי שמעון בן אלעזר אומר משום חילפא בר אגרא, שאמר משום רבי יוחנן בן נהו: המקרע בגדיו בחטתו, והמשבר כליו בחטתו, והמלוד מעתוי בחטתו - יהא בעיניך שעבד עבודה זורה, שכן אומנות של יציר הארץ, היום אומר לו עשה לך ולמהר אמר לו עשה לך. עד שאומר לו שעבוד עבודה זורה והולך ועובד. אמר רבי אבון: מי קראה - [תהלים פא] לא יהיה לך אל זו ולא תשתחוה לאל גור, איזהו אל זו שיש בגפו של אדם - הוא אומר זה יציר הארץ.

ב. מסכת סוכה דף נב עמוד ב'ogi, אמר ר' בא: בתחילת קראו הילך ולבסוף קראו אורה ולבסוף קראו איש, שנאמר [שמואל ב יב] זיבא הילך לאיש העשיר זיחמול לקחת מצלתו זיבקה לעשות לאורה, וכתייב ויקח את כבשת האיש הרש ויעשה לאיש הבא אליו.

ג. מסכת עבודה זורה דף יח עמוד ב'ogi, דרש ר' שמעון בן פדי,מאי דכתיב: אשרי האיש אשר לא הילך בעצת רשותם ובדרך חטאיהם לא עמד ובמושב לצים לא ישב? וכי מאחר שלא הילך, היק עמד? ומאחר שלא עמד, הילך ישב? ומאחר שלא ישב, היכן לו? [אללא] לומר לך, שams הילך - סופו לעמוד, ואם עמד - סופו לישב, ואם ישב - סופו לווץ

ד. ירושלמי ברכות פרק ג דף זogi, כי יציר לב האדם רע מנורו אמר רבי יודן מנוריו כתיב משעה שהוא ננער ו יצא לעולם

ה. מסכת סוכה דף נב עמוד א'ogi, לעמוד לבא מביאו הקדוש בחרך הוא יציר הארץ ושוחטו בפני האדיקים ובפני הרשעים. אדיקים נדמה להם כהר גבורה, ורשותם נדמה להם כחות השערת. היללו בוכין, והיללו בוכין. אדיקים בוכין ואומרם: הילך יכולנו לכבוש הר גבורה כיהנו ורשותם בוכין ואומרם: הילך לא יכולנו לכבוש את חות השערת הדזה ואף הקדוש בחרך הוא תמה עליהם, שנאמר [זיכריה ח] כי אמר ה' צבאות כי יפלא בעיט שארית העם הזה בימים ההם גם בעיטי יפלא.

ו. חולין צא עמוד א'ogi,מאי דכתיב "ויאבק איש עמו"? אמר רבי יהושע בן לוי מלמד שהעלן אבק ברגליהם עד שהגיעו לכיסא הכהונה.

ז. מסכת בגא בתורה דף טז עמוד א'ogi, אמר ר' שין והוא שין הוא יציר הארץ מלאך המות.

ח. בראשית רבבה פרשה פט א'ogi, קץ שם לחשך, זמן נתן בעולם כמה שנים יעשה באפילה, ומאי טעם קץ שם לחשך שכיל זמן שיציר הארץ בעולם אופל ואצלמות בעולם, דכתיב (איוב כ"ח) אבן אופל ואצלמות, נערץ יציר הארץ מן העולם אין אופל ואצלמות בעולם,

ט. בראשית רבבה פרשה ט א'ogi, הנה טוב מאד זה יציר טוב והנה טוב מאד זה יציר הארץ, וכי יציר הארץ טוב מאד, אמתהא, אלא שאלויל יציר הארץ לא בנה אדם בית ולא נשא אשה, ולא הוליד ולא נשא וננתן, וכן שלמה אמר (קהלת ז) כי היא קנאת איש מרעהו.

י. שיר השירים רבבה פרשה א'ogi, רבי נחמי אמר בשעה ששמעו ישראל לא יהיה לך נער מלבים יציר הארץ באו אצל משה אמרת לו משה רבינו מעשה את פָּרָאֵלִין שליח בינוינו שאמור דבר אתה עמו ונשמעה וועתה למלה נמות, ומה הנייה יש באבגדה שלונן, מיד חזר יציר הארץ למקומו חזוז על משה ואמרתו לו משה רבינו לוואי יאללה לנו פעם שני הילואי ישקי פנישיות פיהו, אמר להם אין זו עכשו אבל לעתיד לבא הוא דכתיב (יחזקאל לו) והסירותי את לב האבן מבשרכם.

יא. פסיקתא דרבנן פרשה כד יז'ogi, אמר סימון משל לאריך גבורה שהעה עמוד בפרשת דרכים והו בנו אדם נכשלים בנו, אמר להם המלה: סתמו בו קיימת עד שתבאו השעה ואני מעבירות מן העולם. כך אמר הקב"ה לשישראל: בני, יציר הארץ מכשול גדול הוא לעולם, אלא סתמו בו קיימתה עד שתבאו השעה ואני מעבירות מן העולם. הד"ה דכתיב: "והסירותי את לב האבן מבשרכם" (יחזקאל לו: כו).

אמור נ"י יוחנן טשוט כ' בפנאתו: גאנזינעם יישראאלן שענומן
שאַט עזקיט פָּתְּחָה וּבְגִמְלָוֹת חֲקָרִים אֶעֱטָם פָּסּוֹר פְּנִים וְאֵין
נט פָּסּוֹרִים קִידְיָעָם יְצָרָם (פי' זבב ע"ז).

אָפָּר רִישׁ לְקַחַת: אֵין אֶעֱטָם עַוְּבָר אַבְּרָהָם אֵלָא אֵלָי
נְכַנֵּס בְּ וּדְוֻת שְׂטוֹת (פונה ב').

ראשו של הטעאה מחוק וטופס מוד (קהר ז)

אָפָּר רְגָא: קְאַקְלָיִם אָנוּ, שָׁאַיִן בְּצַרְ-הָרָע שְׁלָט אָלָא
בְּפָה שְׁצִיעָנוּ רְוֹאָנוּ (סופה ח').

“כִּי גַּאֲרָב בְּ קְאַקְלָם נְעַמְעָנָיו”² – וְאֵם תֹּאמֶר: לְפָה
בְּרָא בְּקָדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הָא יְקָדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הָא;
לְעַמְעָנָיו – זָמִי יְכַל לְקַשְׁוֹתוֹ טֻבָּן אָפָּר קְאַקְלָם
אַפָּה צָוָה אָתוֹן רַע, לְמַה? אַיִלּוֹק הַיִּתְ וְלֹא תְּפָאָה, גַּמְגַלְלָת
וְתְּפָאָה. וְאֵם תֹּאמֶר: אֵין אֶעֱטָם יְכַל לְשִׁמְרָה אַתְּ-עָצָמוֹ – אָוּמָר
בְּקָדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הָא: בְּפָה וְקָרִים קְשִׁים יְשַׁלְּוּם יוֹסֵר מִיצָּרָה
הַרְעָ וְקָרִים פְּנִינוֹ, וְאַפָּם מִקְתִּיקִים אֹזְטָם. אֵין לְפָר מִן הַתְּזִמּוֹת,
וְאַפָּה שָׁזְקָד לְשָׁלְקוֹן וְלַעֲמַתִּיקָו לְזָרְגָּה, בְּצַרְ-
מִתּוֹקָן, וְפָתָה קָרִים שְׁבָרָאָתִי אֹזְטָם אַפָּה מִתְּפָתָקָם לְזָרְגָּה, בְּצַרְ-
הַרְעָ תְּפָסּוֹר בְּגַנְדָּה – צְלָ-אַתְּ בְּפָה וְבְקָהוּ (נה"נ' בְּרִיאָתָה; אַוְרָג' ז').

ב' ע"נ פָּה בְּגַלְלָה אָ)

מנפשו של האדם. והרונו הנורא המתפרק על גדריו
הדעתי והירושר, הוא מתחילה בארום בטבעו הנפשי
של האדם, שמצוין לו כבר קן מלכבו עד שקצתן כללו
והשיטה נוראה עלולה להתחפר מתחוך הנפש
הזועמת, על הכל, על כל הייצור, והוא עלילה ממילא

לבא עד כדי התומאה של עבודה זורה, שהיא יונקת
מחיסוד היבשני. שבשהקפת המציאות המוטעית,
שמפני כן היא מרגוזת. ומפני שאע"פ שתיהילתתה של
מרדה מסובבת זו, של העכונות הדראיות, היא דבר
של הפתעה שבא בלא משקל השבל, בכל זאת
ההשתחה הנמשכת אחר כך ממנה, היא כבר המשכנת
ארמניתית שנעשה גם שכלהן של אדם עבד מכובן³ לה.
זהותי כבר אומגנזי השכלי הרעה של יצה"ר,
שעוושה מהרשעה הזרעפת כבר שיטה שלמה בהים,
עד שהוא יוצא מכל מסורת הקדשא. ואם רותה
הרעה מגיעה עבְּן הגובל של הרעה תקייזונית שהיא
עבודה זורה, אינו יכול כבר להתנגד לה. ועל כן אם

“עַל-פָּנֵן יְוָה שָׁאָלִים בְּגַנְגָּה”⁴ – שָׁמְרָה דְּרָעָה פְּשָׁוּכָה.
שָׁאָלִים לְפָקַהּה: חָזְטָא מַהוּ אֲנָשָׁוֹ? – אַמְּרָה לְקָטָם: מִשְׁאָלִים קְבִּינָה
עֲמָה, שָׁאָלִוּ לְבִכְוָהּ: חָזְטָא מַהוּ עֲנָשָׁוֹ? אַמְּרָה לְקָטָם: -תְּפָפָש
תְּפָאָהה הִיא קְמוֹתָה. שָׁאָלִוּ לְהָרָעָה: חָזְטָא מַהוּ עֲנָשָׁוֹ אַמְּרָה
לְקָטָם: בְּנֵיא אַשְׁטָם וְתִמְפְּרָדְלָן. שָׁאָלִוּ לְהָקְדוֹשָׁ-בָּרוּךְ-הָא: חָזְטָא
פְּהוּ עֲנָשָׁוֹ אָפָּר לְקָטָם: נְגַעַת פָּשָׁוּכָה וְתִמְפְּרָדְלָל, זה הוּא שְׁגָעָמָר:
עַל-פָּנֵן יְוָה שָׁאָלִים בְּגַנְגָּה – יְוָה לְטָפָאִים בְּגַנְגָּה לְקַשְׁוֹת פָּשָׁוּכָה.
(נ"נ' בְּרִיאָתָה; אַוְרָג' ז').

ז' עַקְבָּנָא קְנִ-פְּטַלְלָא אָפָּר: הַקְּפָל בְּשִׁלְשָׁה זְקָרִים וְאֵין
פָּקַהּ בָּא לְרִיְּבָהּ אַבְּרָהָם: בְּעַמְעָן אַפָּמָ, וְלֹאָן אַפָּה הַולְּגָ – וְלֹפְנִי
בְּיַאֲפָהּ תְּולָגָ – לְקָטָם שָׁפָר רָפָה וְתוֹלָגָה, וְלֹפְנִי מִי אַפָּהּ
עַלְמִיד לְפָנֵן דִּין וְעַשְׁבָּוֹן – לְקָטִי פְּלָגָ אַלְבִּי טְמָלִים בְּקָדוֹזָ-
בְּרִיךְ-הָא.

ח' [אָפָּר] נְבָב אַפָּא בְּנָנוּ שְׁלָב בְּפָאַיְבָן, יְהֹוֹשָׁעַ דְּסִינְקִין בְּשָׁם
בְּלִיְוִי: שְׁלָשָׁם גְּנִישָׁ אַפָּקְנָא מְפָסּוֹק אָפָּר: -זְוָיכָר בְּ-בָרוּךְ-הָא –
בְּאַרְךְ, בְּזָרְךְ, בְּזָרְעָ – מְפָסּוֹק אַפָּאָתָה, בְּוֹרָךְ – לְמְפָסּוֹק
אַפָּהּ הַולְּגָ, בְּוֹרָעָ – לְפָנִי מִי אַפָּהּ תְּמִיד לְפָנֵן דִּין וְעַשְׁבָּוֹן.
(נ"נ' ז, יְרִשָּׁה סּוֹמָה פְּנִים, הַבָּן).